

4.6.2002

EU/110402/0282

Eduskunta
Suuri valiokunta

Viite

Asia

Komission suositus neuvoston päätökseksi komission valtuuttamisesta neuvottelemaan Euroopan yhteisön puolesta uudesta pöytäkirjasta, jolla täydennetään öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamisesta tehtyä kansainvälistä yleissopimusta (lisärahasto alusten öljyvahinkojen korvaamiseksi)

Liikenne- ja viestintäministeriö lähettää kunnioittavasti tiedoksi eduskunnan suurelle valiokunnalle Euroopan yhteisöjen komission asiakohdassa mainitun tiedonannon sekä siihen liittyvän perusmuistion.

Komission tiedonanto ei sisällä lainsäädäntöehdotuksia. Tiedonanto liittyy neuvotteluihin, joita käydään Kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n puitteissa öljyvahinkovastuuta koskevan lisärahaston perustamisesta.

Asian käsittelyyn osallistuvat liikenne- ja viestintäministeriö ja oikeusministeriö.

Merenkulkuyksikön päällikkö,
Merenkulkuneuvos

Raimo Kurki

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

PERUSMUISTIO/OHJE

RAJOITETTU JAKELU

31.5.2002

ASIA Komission suositus neuvoston päätökseksi komission valtuuttamisesta neuvottelemaan Euroopan yhteisön puolesta uudesta pöytäkirjasta, jolla täydennetään öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamisesta tehtyä kansainvälistä yleissopimusta (lisärahasto alusten öljyvahinkojen korvaamiseksi)

EURODOC nro

EU/110402/0282

U-tunnus

-

Käsittelyvaihe ja käsittelyn luonne

Siviilioikeuskomitea 5.6.2002

Asiakirjaviitteet

7552/02 JUSTCIV 44, ENV 209, MAR 49

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Perustamissopimuksen 300 artikla
Yksimielisyys

Käsittelijät

Hallitusneuvos Lolan Eriksson, liikenne- ja viestintäministeriö puh: 160 28493
Lainsäädäntöneuvos Antti T Leinonen, oikeusministeriö, puh: 160 67713

Suomen kanta/ohje

Suomi katsoo, että mandaattiasian käsittelyllä ei sinänsä ole kiire. Diplomaattikonferenssi järjestetään vasta toukokuussa 2003. Pöytäkirjaluonnosta ei käsitellä kansainvälisellä tasolla ennen sitä. Vastaavia yhteisöön liittyviä kysymyksiä tullaan sen sijaan käsittelemään matkustajavastuuta koskevan uuden instrumentin hyväksymisen yhteydessä lokakuussa 2002 järjestettävässä diplomaattikonferenssissa. Matkustajavastuun yhteydessä tehtävät ratkaisut voidaan hyödyntää öljyvahinkovastuuta koskevan lisärahastopöytäkirjan yhteydessä.

Komission ehdotuksen osalta Suomi puoltaa neuvottelumandaatin antamista niissä kysymyksissä, joissa yhteisöllä on yksinomainen toimivalta.

Komission ehdottamia neuvotteluohjeita tulee tämän pohjalta tarkentaa seuraavasti:

1. kohta tulee poistaa tai tarkentaa siten, että se koskee niitä kysymyksiä, joilla on olemassa yhteisöainsäädäntöä. Kohta voidaan myös yhdistää 4 kohdan ensimmäiseen osaan.

2. kohta on hyväksyttävissä,

3. kohta on periaatteessa hyväksyttävissä. Olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista odottaa saman kysymyksen ratkaisua matkustajavastuuta koskevan uuden instrumentin yhteydessä (diplomaattikonferenssi IMO:ssa 21.10.-1.11.2002)

4. kohdan jälkimmäinen osa tulee poistaa.

Yhteisöllä ei ole öljyvahinkovastuuta koskevaa lainsäädäntöä. Komissio katsoo, että korvausvastuun enimmäisrajan tulee olla ainakin 1 miljardi euroa. Useimmat jäsenmaat, mm. Suomi, katsovat, että tämä raja on liian korkea. Enimmäisrajan asettaminen kuuluu jäsenmaiden toimivaltaan, eikä komissiolle anneta tältä osin neuvotteluvaltuuksia.

5. kohtaan ei ole huomautettavaa.

Pääasiallinen sisältö

Alusten aiheuttamia öljyvahinkoja korvataan kansainvälisen öljyvahinkovastuujärjestelmän perusteella. Järjestelmä muodostuu kahdesta yleissopimuksesta. Toinen yleissopimus koskee aluksen omistajan vastuuta öljyvahingosta (CLC-yleissopimus, 1992). Tätä yleissopimusta täydentää kansainvälistä korvausrahastoa (IOPC-rahastoa) koskeva yleissopimus (rahastoyleissopimus, 1992). Aluksen omistaja on vastuussa vahingosta tiettyyn määrään saakka. IOPC-rahasto maksa korvausta silloin, kun vahinko ylittää aluksen omistajan vastuun rajan, tai kun aluksen omistaja ei pysty korvaamaan vahinkoa tai aluksen omistaja ei ole korvausvelvollinen. Rahaston korvausvelvollisuudelle on asetettu katto, joka on samalla koko öljyvahinkovastuujärjestelmän katto.

Järjestelmän enimmäiskorvaus on tällä hetkellä 135 miljoonaa SDR:ää (erityinen nosto-oikeus) eli noin 195 miljoonaa euroa. Yleissopimusten enimmäiskorvausrajoja on vuonna 2000 päätetty korottaa 50,37 prosentilla. Enimmäiskorvaus on siten 203 miljoonaa SDR:ää eli noin 300 miljoonaa euroa. Muutokset tulevat voimaan 1.11.2003.

Joulukuussa 1999 tapahtuneen Erika-öljyonnettomuuden jälkeen, komissio ehdotti eurooppalaisen lisäkorvausrahaston perustamista (COPE-rahasto). Jäsenmaat eivät kannattaneet alueellista ratkaisua, vaan halusivat toteuttaa lisärahaston kansainvälisen järjestelmän osana. IOPC-rahaston puitteissa on valmisteltu lisärahastoa koskeva pöytäkirja, joka on tarkoitus hyväksyä diplomaattikonferenssissa toukokuussa 2003. Lisärahasto rakentuu nykyiselle järjestelmälle siten, että valtio joka on IOPC-rahaston sopimuspuoli voi halutessaan liittyä lisärahastoa koskevaan pöytäkirjaan. Valtio voi tällä tavalla hankkia ”lisäsuojaa” öljyonnettomuuksien varalta. Järjestelmän maksajina toimivat tällaisissa sopimusvaltioissa sijaitsevat maksuvelvolliset öljyn vastaanottajat. Velvollisuus suorittaa maksu lisärahastolle laukeaa vain, mikäli syntyy sellaisia vahinkoja, jotka ylittävät perusjärjestelmän korvausrajat. Lisärahastoa koskeva enimmäiskorvausraja tullaan vahvistamaan diplomaattikonferenssissa.

Yhteisössä ei ole erityistä öljyvahinkojen korvaamista koskevaa lainsäädäntöä. Lisäpöytäkirja sisältää tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevia artikloja. Näiltä osin toimivalta kuluu yhteisölle. Toimivalta perustuu edellä tarkoitettuja kysymyksiä käsittelevään Neuvoston asetukseen (EY) N:o 44/2001, ns. Bryssel 1 –asetukseen.

Komissio pyytää ehdotuksessa neuvostoa valtuuttamaan komissiota neuvottelemaan toimivaltansa rajoissa lisäpöytäkirjaan liittyvissä kysymyksissä.

Komissio katsoo, että lisäpöytäkirjaan tulee lisätä artikla, joka mahdollistaa yhteisön liittymisen lisäpöytäkirjaan. Tämä on välttämätöntä, jotta yhteisön toimivalta sille kuuluvissa asioissa voidaan turvata.

Tuomioiden tunnustamisen ja täytäntöönpanon osalta komissio haluaa, että jäsenmaat keskenään soveltavat Bryssel 1 –asetusta. Komissio katsoo, että tarvitaan pöytäkirjan yhteyteen mekanismi, joka mahdollistaa tämän.

Komissio toteaa, että pöytäkirja on erottamaton osa vuoden 1992 järjestelmää tuomioistuinten toimivallan suhteen. Käytännön syistä määräysten tulee olla samanlaiset. Tästä syystä komissio katsoo, ettei ole syytä käsitellä toimivaltaa koskevaa asiaa lisäpöytäkirjan yhteydessä, vaikka yhteisön säännökset tuomioistuimen toimivallasta poikkeavatkin yleissopimuksen määräyksistä.

Komissio esittää edellä mainittujen elementtien pohjalta ehdotuksen neuvotteluohjeiksi.

Kansallinen käsittely

Asiaa on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriön ja oikeusministeriön yhteistyönä.

Kansallinen lainsäädäntö

Suomi on yleissopimusten sopimuspuoli ja nykyinen järjestelmä on Suomen osalta tullut voimaan vuonna 1996. Yleissopimusten vastuurajojen korotuksia koskeva lainsäädäntö on hyväksytty keväällä 2002 (HE 5/2002 vp). Lainsäädäntö tulee voimaan 1.11.2003.

Neuvottelumandaatin myöntäminen ei vaikuta kansalliseen lainsäädäntöön.

Lisärahastoa koskeva pöytäkirja on aikanaan tarkoitus saattaa osaksi Suomen lainsäädäntöä. Siitä annetaan hallituksen esitys tavanomaisessa järjestyksessä.

Taloudelliset vaikutukset

Neuvottelumandaatin antamisella ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Muut mahdolliset asiaan vaikuttavat seikat

